

כ"ע לא פליגי. דכיון דיש להם תוך קנה לו כליו והו גזל גמור: לחי. חכה איי"ס בלע"ז: קוקרי. שאר מצודות ומכשולים שנותנים חוט ארוך צנור וחורין צו מחטים על פני כולה: מדבריהם. אפי' לר' יוסי לאו גזל דאורייתא הוא: נפקא מינה. מדר' יוסי:

הניזקין פרק חמישי גיטין

סא.

ל"קב * ונתן ביד ה"ז גזל גמור. נראה דלטרין לאשמועין צמלשן צידו ומפילן אע"פ שלא נמכבו צידו ולא אלו צה"ל אלא להפילם: ישרי אופיי מדק"א. פירש בקונטרס אופיי מקלות וקשה דרב כהנא היכי הוה מנקיט ואכיל ומי לא הוה חייש לדרכי שלום ונראה כרצונו חננאל שפירש אופיי חריות של דקל הוה שדי מן הדקל ונתייר תמרי ורב כהנא היה סבור שלא היה חושש מן הפירות אלא מן החריות ואמר לו אנה צדקאי שדימיהו: וגזל מני איכה: **משאלת אשה לחברתה בו.** צסיפא מפרש טו דקמני מתני' מפני דרכי שלום וקשה לר"מ ומיפוק ליה דהוה שרי משום דאיכה למיתלי בתצוה של היתר דלאשכחן צמסכת שביעית צפ"ה (מ"ח) צ"ש אומרים לא ימכור לו פרה החורשת בצביעית וצ"ה מתירין מפני שכול לשוחטה עוד מן הסם (ג"ש מ"ו) אלו כלים שאין האומן רשאי למוכרם בצביעית מחרישה וכלי העול כו' זה הכלל כל שמלאכתו מיוחדת לעצירה אסור לאסור ולהיתר מותר וליכא למימר דהתם נמי לא שרי אלא מפני דרכי שלום דצמכר לא שייך דרכי שלום ועוד דקא דייק צפ"ק דמסכת ע"ז (דף טו): מינה מצית הלל דשרי למכור פרה לעובד כוכבים דאימר לשמיטה וצנה ואפילו שייך דרכי שלום צמוכר לישראל משום דנראה כחשדו כשאינו רואה למכור לו צמוכר לעובד כוכבים לא שייך כלל דרכי שלום ועוד דעל כרחק התם לאו משום דרכי שלום אלא מדלא מני להו הכא ואומר ר"ת דהכא צידוע שאין לה אלא פירות שביעית הלכך אי לאו משום דרכי שלום הוה אסור וצמכר דלא שייך דרכי שלום אסור היכא דליכא למיתלי וכן משמע בירושלמי

להולילו צדיינים. לרצונן לא נפיק צדיינים. ומיהו לר' יוסי גזל מעליל לא הו ליפקל לעדות ולעבור עליו בלאו: אם ליקט ונתן. על גבי קרקע ציד הואיל ומטו לדייה גזל גמור הוא: אופיי. מקלות: רבי יאשיה מן הולל הוה: מאתריה דר' יאשיה אפה. לפיכך אתה צקי צדייני לפי שהוא דורש רבצים ומודיעין: עם מפי ישראל לא צקברי ישראל אלא מתעסקין צהם אם מלאום הרוגים עם ישראל: בתנ"י על השביעית. צממור פירות שביעית ולהנניעם מן הצבור ואלין: לא סבור ולא סתמון עמה. לסייעה מפני שאסור לסייע צדיים די עוברי עזירה צשעת העצירה: וצורה וטוחס כו'. צגמלא פריך אמאי הרי חשודה על המעשרות: צומן שהיא עמאה כו' לא גרסינן. וצרייתא גרסינן לה צגמ"ו: אצל משפטיל אם המים לא טעו. לפי שמשגלגלה הוטבלה לחלה"ה וקא מיטמאה מממת כלים טמאים וכו' מסייעתה לגלגל ואסור לגרום טומאה לחלה: וכוון לא אמרו. שהסירו להשילם כלים ולסייעם צנל שעת עזירה עמאה אלא מפני דרכי שלום: ומחזיקין ידי נכרים. ושהא משמע מסייעין ממש: ושולין צגלומס. כל הימים ולצ"פ שמשטיל על הנכרי שם שמים שהשלוס שמו של הקצצה: גב' מאי שנה רישא. דקמני לא צבור שמשסייעת ידי עוברי עזירה שביעית: ומאי הלל מסייעת ידי עוברי עזירה טבל: רוב עמי הארץ מעשרין הן. הלכך חששא וקצשים צגלד האו ומפני דרכי שלום מותר לסייען אצל חשודה על השביעית משמע דמוחק לן צה שחשודה: רבא אמר. לעולם כמתנה על מחלה (דמי) מספקינן

תורה אור השלם

1. בעבור סופה ואין רשע וצדיק יחד עולם: משלי י כה

גליון הש"ס

בתנ"י וסודות. ט' מכותב ד' וע"צ טו' ד"ה טומאת: שם אבל לא יד ישרא"ל. ע"י גי' ס' שמו ס'ק: ד' תו"ס' ר"ה ליקט ונתן. ע"י צ"ד ד' ד' ע"ה מ"ה אדעתא:

לעזי רש"י

א"י"ס. חכה (ליהר דיוק): הקדם שבקצה החכה.

מוסף רש"י

גזל גמור מדבריהם. מפני דרכי שלום (ב"ב). למאי נפקא מינה. מדר' יוסי. הו אהא לאשמועין דהאמירו צממס צמקנין כגזל גמור להולילו צדייני (שם). אידהו עם הארץ. שצבו צממס צנל מקום (ברכות מו).

מוסף תוספות

א. במתכין לכות בהן. ב. כלומר כינור. ג. ליל מפני דרכי שלום. ד. תנאין בה איהו. שאין אדם עשוי למכור כליו. מאי. ה. [דן] שיינן אנצי' דית דרכי שלום, ובתלייה אין להלק בין מכל לשאלה. טו"ס' ה"ה"ו. ו. תנאין ריחיים שרי. דאפי' לטחון עמה שיינן. וי"ל. ש. ת. לא חרה. ש. ו. שאין אוכלין על גביו טהרות. ש. ט. וקלא הייש אנצי' דאיכא איסור תורה. ריט"ז. י. כיון דאיכא ודאי איסור טומאה. ש. יא. גבי דמאי מפרשינן אותו ערום, ומשני אביי ודאי ודבריהם בעי רבבה, ורבא משני ברמאי הקילו. טו"ס' ה"ה"ו. יב. קשה, ר"מ ורבנן דהכא דאמרי על קיימי דקאמרי איזהו ע"ה, אי אמתני' קיימי איכא אכתי קשיאי לרבנן דאמרי כל שאינו משער פירותיו מ"ה רישא ומ"ש סיפא. ונראה. ש. יג. דס"ל מותר לגרום טומאה לחילין שבא"י בדיקתא סיפא. ש. יד. שצפין החרצנים על היין כשואה חב בבור. רש"י ע"ז ט.

לחיו עמאה לא פליגי כי פליגי בלחי וקוקרי: מציאת חרש שוטח וכו' ר' יוסי אומר רב הסדא גזל גמור מדבריהם למאי נפקא מינה אלהוציאו בדיינין: עני המנקף בראש הזית מה שתחתיו וכו': בתנ"י אם ליקט ונתן ביד ה"ז גזל גמור רב כהנא הוה קאויל להוצל חזייה להווא גברא דהוה שדי אופיי וקא נהון תמרי אזל קא מנקיט ואכיל א"ל הו מר דבידאי שדויתנהו א"ל מאתריה דר' יאשיה אתה קרי עליה: וצדיק יסוד עולם: אין ממחין ביד עניי נכרים בלקט בשכחה ובפאה מפני דרכי שלום: ת"ר צ' מפרנסים עניי נכרים ע"ע עניי ישראל דומבקרין חולי נכרים עם חולי ישראל דוקוברין מתי נכרים עם מתי ישראל מפני דרכי שלום: בתנ"י ומשאלת אשה לחברתה החשודה על השביעית נפה וכברה וריחים ותנור אבל לא תבור ולא תחון עמה יאשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה ובוררת. וסודות ומרקדת עמה אבל משתטיל את המים לא תגע עמה לפי שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה וכוון לא אמרו אלא מפני דרכי שלום דומחזיקין ידי נכרים בשביעית אבל לא ידי ישראל ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום: גב' מאי שנא רישא ומ"ש סיפא אמר אביי רוב עמי הארץ מעשרין הן רבא אמר הכא בעם הארץ דר"מ וטומאה וטהרה דרבנן דתניא איזהו ע"ה כל שאינו אוכל חוליו בטהרה דברי ר"מ והכ"א כל שאינו מעשר פירותיו והא דקתני סיפא משתטיל את המים לא תגע עמה מכלל דרישא לאו בטומאה וטהרה עסקינן רישא וסיפא בטומאה וטהרה ורישא בטומאת חולין וסיפא בטומאת חלה ורמינהו טוחנין

כמו צמוכר ו"ה לפירוש ר"ת מאי פריך צגמ"ו ומ"ש רישא ומ"ש סיפא כיון דצודאי צפירות שביעית איירי וי"ל דקסבר הש"ס דלחמור רבנן צמזומת חשודים כאליו הוה צודאי טבל דאוקמיה צחוקה: ר"ה ריחיים. ונאשת עם הארץ לא תנא תנור וריחים משום דתנא נפה וכברה והוה הדין ריחים ותנור דיגיד עליו ריעו א"י משום דתנור אין דרך להשאליו דמיטמא וטעון שצירה ואידי דלא תנא תנור לא תנא ריחים אצל צמחודה שביעית לא מטמא דלא חשודה אטומאה ומיהו קשה דצפרק עד כמה (צמכות דף ג.) מנן החשוד על זה ועל זה פירוש שביעית ואמעשרות חשוד על הטהרות ושמה התם צטומאת פירות אצל טטומאת חגוף על חשוד: רבא אמר בע"ה. אצני מיקל טפי לסייע צמעער מ מצטומאה וטהרה דרבנן כדמוכח צממון ורבא איפכא ורבא נמי אית ליה רוב עמי הארץ מעשרין הן והקילו דמאי צפרק אע"פ (מכות דף טו): וצפרק צמה מדליקין (צמ דף כג.) אצל סבר הכא אע"ג דרוב עמי הארץ מעשרין הן מ"מ מתוקנים אע"ג דרוב מעשרין ורבא לא חייש: איזהו ע"ה ב"ש שאינו אוב"ב. א"י לא יחלן צ ז צפרק עם צ ז ע"ה חייש טפי שמה יאכילנו צדיים שאינן לע"ה צנות צצירים גדולות ופוסקין עמו שלא תעשה על גביו טהרות ורצ"ג אומר אינו לריך לפסוק וקמני צמריה אחוה ע"ה כל שאינו אולל חוליו וטהרה דברי ר"מ כיון דמעשר אין להחמיר עליו שלא להשאלו צת חצר ומקמני שרו אפילו אינו מעשר ונתיגו צמחמו דברי חזרות וחס תאמר צפרק היה נועל קאמר ר"מ אחוה ע"ה כל שאינו קורא ק"ש ערצית ושחריית צצרכומיה וחכ"א כל שאינו מניח תפילין צן עוזי אומר כל שאין לו צצית ונראה דהתם אחי לפרושי אחוה ע"ה שאין מומנין עליו כדאמרנין צפרק שלשה שאלכו (צרכות דף מו): ושאין מכריזין על אצדתו כדאמרנין צפ' אלו עוברין (פסחים דף מט): רישא טומאת חולין וסיפא טומאת חלה. וחס תאמר משום חלה ליתמרו משעת צצירה טמינה והרקדה כדאשכחן צעבודה וזה פק ר' ישמעאל (דף טו) דאין צוצרים עם ישראל העושה פירותיו צטומאה אע"ה ד שרי התם עם עובד כוכבים עם ישראל אסור משום דעצנל לתרומה"י אע"ה דעד שירד לצור או יקפה לא נגמרה

מ"ה אדעתא: רש"י ע"ז טו' ד"ה טומאת: שם אבל לא יד ישרא"ל. ע"י גי' ס' שמו ס'ק: ד' תו"ס' ר"ה ליקט ונתן. ע"י צ"ד ד' ד' ע"ה מ"ה אדעתא:

א"י"ס. חכה (ליהר דיוק): הקדם שבקצה החכה.

מוסף רש"י

גזל גמור מדבריהם. מפני דרכי שלום (ב"ב). למאי נפקא מינה. מדר' יוסי. הו אהא לאשמועין דהאמירו צממס צמקנין כגזל גמור להולילו צדייני (שם). אידהו עם הארץ. שצבו צממס צנל מקום (ברכות מו).

מוסף תוספות

א. במתכין לכות בהן. ב. כלומר כינור. ג. ליל מפני דרכי שלום. ד. תנאין בה איהו. שאין אדם עשוי למכור כליו. מאי. ה. [דן] שיינן אנצי' דית דרכי שלום, ובתלייה אין להלק בין מכל לשאלה. טו"ס' ה"ה"ו. ו. תנאין ריחיים שרי. דאפי' לטחון עמה שיינן. וי"ל. ש. ת. לא חרה. ש. ו. שאין אוכלין על גביו טהרות. ש. ט. וקלא הייש אנצי' דאיכא איסור תורה. ריט"ז. י. כיון דאיכא ודאי איסור טומאה. ש. יא. גבי דמאי מפרשינן אותו ערום, ומשני אביי ודאי ודבריהם בעי רבבה, ורבא משני ברמאי הקילו. טו"ס' ה"ה"ו. יב. קשה, ר"מ ורבנן דהכא דאמרי על קיימי דקאמרי איזהו ע"ה, אי אמתני' קיימי איכא אכתי קשיאי לרבנן דאמרי כל שאינו משער פירותיו מ"ה רישא ומ"ש סיפא. ונראה. ש. יג. דס"ל מותר לגרום טומאה לחילין שבא"י בדיקתא סיפא. ש. יד. שצפין החרצנים על היין כשואה חב בבור. רש"י ע"ז ט.

עין משפט

נר מצוה

קבו א מיי פ"ה מהל' גזילה הלי"ג סגנו עשין עג טו"ש"ע חומ"ס ט' שע ספי' ה':

ב ומיי פ"ו מהל' גזילה הלכה טו':

קבו ג מיי פ"ז מהל' ממתנות עניים הלי"ז ומיי פ"י מהל' ע"ז הלי"ה ופ"י מהל' מלכס הלי"ב סגנו לאזין סק [טו"ש"ע יו"ד ט' קנא ספי' יד ופי' רנא ספי' א צבה"ה]:

ק"ו ד מיי פ"י מהל' מלכס טס ופי"ד מהל' אצל הלי"ב סגנו עשין כ טו"ש"ע יו"ד ט' שלה ספי' ט':

ק"ה ה מיי וקמ"ג טס טו"ש"ע יו"ד ט' טסו ספי' א':

ק"ט ו מיי פ"ח מהל' שמיטה ויולל הלי"ז סגנו עשין קסא:

ק"ב ז מיי פ"ח מהל' צמרכס הלי"ג:

ק"ב ח מיי פ"ח מהל' שמיטה ויולל הלי"ט סגנו עשין סח:

פסקי ר"ד

בהן גזל וקטאת בעל המצודה ר"י יוסי אומר גזל גמור יש בהן ואחולי ואוהרי כ"ע לא פליגי כי פליגי בלוחי וקוקרי. פי אוחלי ואוהרי הן מצודות שיש להן תוך והלכך מורה ת"ק דקנה כליו שכל שבכליו של אדם קנה לו וגזל גמור הוא אבל לחי וקוקרי הם מצודות שאין להן תוך שאין לומר ש כליו קנה. מצאת חרש שוטה וקטן וכו'. פי מדאורייתא שהבניהו המציאה אין בהן דעת לקנות וכל הקודם וטורף מירם זכה אבל מפני דרכי שלום דלא ליתו לאצנויי עם קרוביהם אמרו חכמים שיהא גזל בידו. ר' יוסי אומר גזל גמור אמר רב הסדא גזל גמור מדבריהם פי מדאורייתא לא הוי גזל אלא מדבריהם למאי נפקא מינה להוציאו בדיינין [פי'] כיון דמדבריהם הוא מאי נפקא מינה לקרותו גזל גמור ואוהרי להוציאו בדיינין דת"ק דקרי ליה גזל גמור מוציאין בדיינין מירו ואין הלכה כר' יוסי אלא כת"ק דאצי' דאמרי' ר' יוסי נמוקי עמו הני מילי בשחולק עם יחיד אבל עם רבים לא: עני מפרסין וכו'. פי' עומד בראש הדין וחובט הדין וחובט הדין שם בעל הבית והזוינים נשפלים לארץ הן התורה אין בהן גזל לפי שערין לא באו בידו אלא מפני דרכי שלום: תאנא אט לקט ונתן בידו הרי זה גזל פי' אם להזוינים הדינים בידו והשלישם לארץ זהו גזל גמור שכבר קנא בידו. אין מחזין ביד עני גוים וכו'. ת"ר מפרסין עני עוברי כוכבים עם עני ישראל מפני דרכי שלום ומבקרין חולי עובדי כוכבים עם חולי ישראל מפני דרכי שלום וקוברין מתי עובדי כוכבים עם מתי ישראל מפני דרכי שלום.

פ"י מתעסקין בקבורתם אל שיקבורם ביחד: בתנ"י משאלת אשה לחברתה החשודה על השביעית נפה וכברה וריחים ותנור אבל לא תבור ולא תחון עמה יאשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה ובוררת וטוחנת ומרקדת עמה בומן שהיא טמאה אבל לא בומן שהיא טהורה אבל משתטיל את המים לא תגע עמה לפי שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה וכוון לא אמרו אלא מפני דרכי שלום: ומחזיקין ידי עובדי כוכבים בשביעית אבל לא ידי ישראל ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום. פי' אשה החשודה על השביעית לזרוע ולאכול מה שזרוע בשביעית ולשמור את הפירות והפירות שזרועו או שנטעו בשביעית הם אסורים באכילה. אבל לא תבור ולא תחון עמה שאסור לסייע עוברי עבירה בידים. אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ חשוד על המעשרות חשוד נמי על השביעית כדתנן בבכורות (דף ד.) בפ' עד כמה חשודו על המעשרות אינו חשוד על השביעית. ובוררת וטוחנת ומרקדת עמה. מ"ש רישא ומ"ש סיפא פי' הרי גם איסור טבל הוא מדאורייתא כמו איסור השביעית. אמר אביי רוב עמי הארץ מעשרין הן ומפני זה לא החמירו חכמים במעשרות כאשר החמירו בחשודו על השביעית שחזוקין להיות חשוד בה. אבל עם הארץ לא החזוק חשוד על המעשרות אלא מסתמא חשדינן ולחו כיון דרובם מעשרין חשודין בהן וצממס אבל משתטיל מיס בעיטה לא תגע עמה מפני שכבר הוטבלה העיסה לחלה ואסור לגרום טומאה לחלה לפי שאין מסייעין ידי עוברי עבירה: סלי' פירקא